

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul V nr.55

Iulie 2002

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna iulie 2002	2
<i>Evoluția producției</i>	- Evoluție favorabilă a producției industriale.....	3
<i>Stocuri</i>	- Trend mai puțin favorabil al stocurilor	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocarea circuitelor financiare persistă.....	6
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă se atenuează	7
<i>Prețuri</i>	- Cresc prețurile producției industriale	8
<i>Investiții</i>	- Ritmul de creștere a investițiilor rămâne lent	9
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluție ascendentă a ratei profitabilității	10
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna iulie 2002

Pentru luna iulie 2002 opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură evidențiază menținerea principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții pe un trend ascendent.

Un procentaj de circa 48 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție mai mare față de luna iunie, iar aproximativ 17 la sută anticipează că aceasta se va încadra pe un trend descendent. În proporție de aproape 35 la sută, participanții la sondaj apreciază că producția realizată se va menține la nivelul lunii anterioare. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție este estimat la aproape 73 la sută.

Dacă în luna iunie soldul opiniilor privind evoluția stocurilor de produse finite a fost practic nul (diferența între opiniile privind tendința ascendentă sau descendentă a acestora fiind de numai 1 punct procentual), trimestrul III debutează cu o perspectivă mai puțin favorabilă, prefigurându-se o reducere a intensității fenomenului de absorbție a stocurilor. În majoritatea ramurilor, stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 82 la sută dintre participanții la sondaj. Similar lunii precedente, circa 8 la sută dintre agenții economici chestionați semnaleză în continuare existența unor sectoare unde problemele de aprovizionare afectează buna desfășurare a procesului de producție.

În opinia managerilor întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, principala cauză a limitării creșterii economice rămâne în continuare blocajul financiar. Lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție este completată de nivelul dobânzilor bancare, cererea insuficientă, evoluția cursului monedei naționale și lipsa materiilor prime.

Trendul descendent al forței de muncă din industrie se menține, dar se poate remarca o ușoară atenuare specifică lunilor de vară. Numărul de personal se va încadra pe un trend descendent conform estimărilor a circa 22 la sută dintre cei chestionați (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă), în timp ce o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate este anticipată de aproape 5 la sută dintre respondenți (față de numai 2 la sută în luna iunie). În opinia a circa 73 la sută dintre respondenți, forța de muncă are o tendință de relativă stabilitate.

Procentajul agenților economici care estimează o evoluție stabilă a prețurilor însumează circa 53 la sută (față de 65 la sută în luna iunie). Expectațiile inflaționiste s-au amplificat, fiind prezente în opiniile a circa 46 la sută dintre participanții la sondaj (cu 10 puncte procentuale mai mult față de luna anterioară).

În ceea ce privește volumul investițiilor și nivelul ratei profitabilității, estimările sunt favorabile și în această lună unei evoluții pozitive a acestora. Față de ultima lună a trimestrului precedent, aproximativ o treime dintre cei chestionați preconizează un trend ascendent al acestor indicatori, în timp ce un procentaj de circa 61 și, respectiv, 47 la sută dintre participanți anticipează menținerea acestora la un nivel nemodificat.

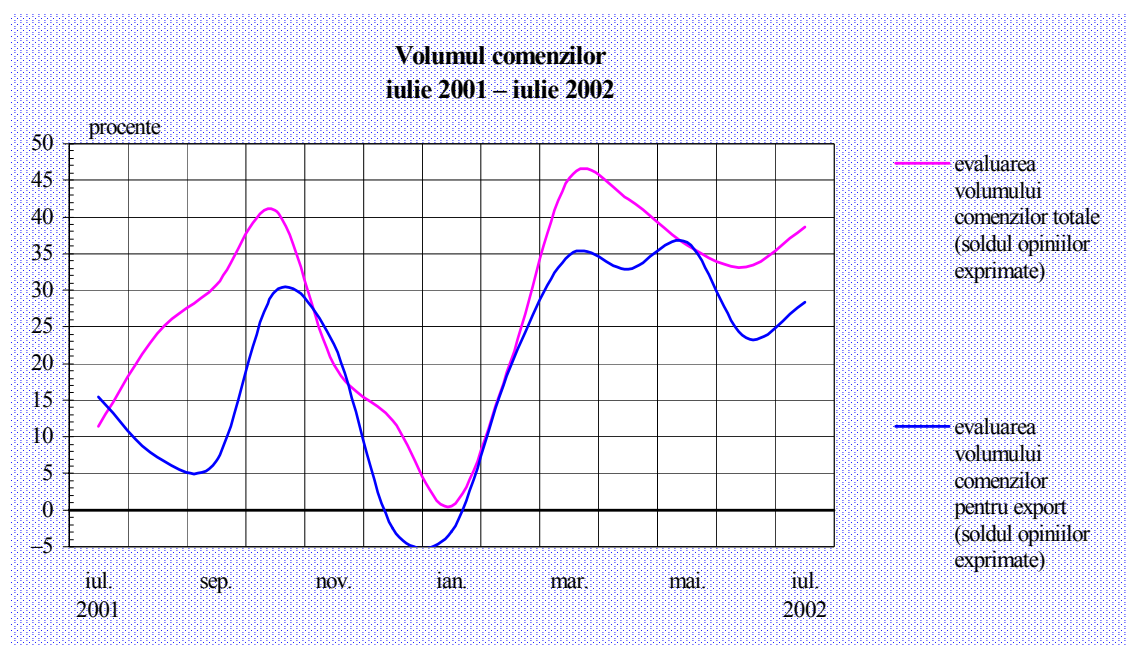
*Evoluția
producției*

Evoluție favorabilă a producției industriale

În prima lună a trimestrului III, estimările privind creșterea portofoliului de comenzi provin de la peste 43 la sută dintre agenții economici care își desfășoară activitatea în sectorul industrial și în cel de construcții; circa 51 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar opiniile nefavorabile reprezintă circa 5 la sută.

Evoluții	Iun. 2002	Iul. 2002
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	73,5%	72,7%

Cea mai mare parte a agenților economici care consideră că dinamica volumului de comenzi va fi mai accentuată activează în următoarele sectoare: industria materialelor de construcții, industria alimentară, metalurgie, industria extractivă, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

*Trend
ascendent al
volumului de
comenzi*

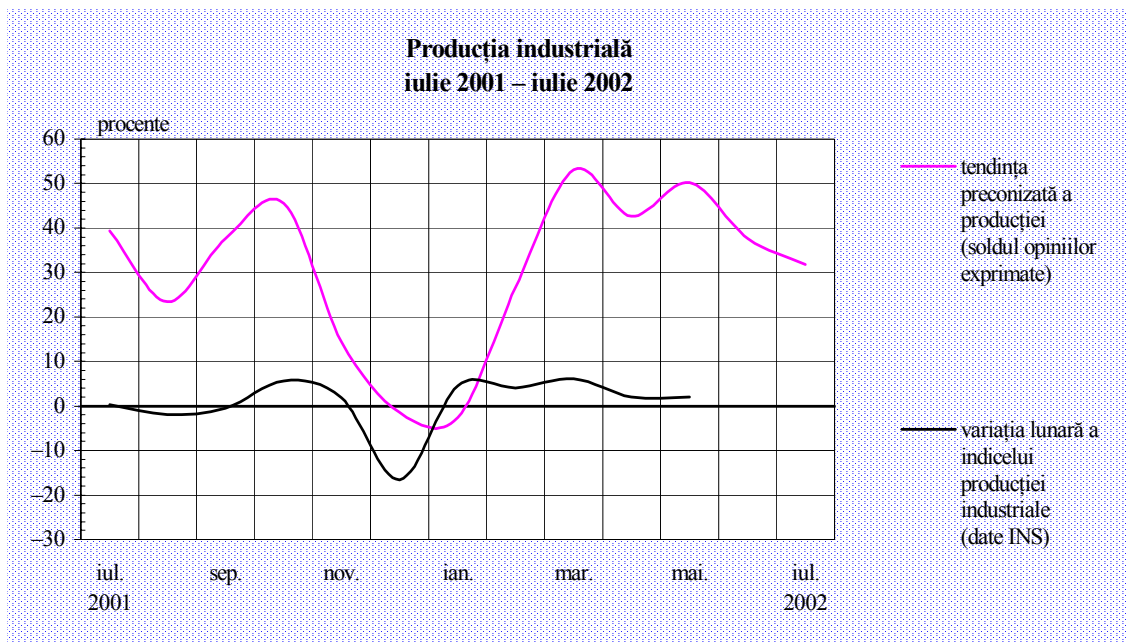
O relativă încetinire a ritmului activității economice pentru luna în curs este anticipată de către unii agenți economici care activează în industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și în industria ușoară.

În privința evoluției portofoliului de comenzi pentru export în luna iulie, estimările indică încadrarea pe un trend ușor ascendent: circa 33 la sută dintre participanții la sondaj anticipează o creștere a exporturilor, iar aproximativ 46 la sută consideră că, în sectoarele pe care le

reprezintă, portofoliul de comenzi destinate exportului va avea o evoluție stabilă. O conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată pentru a patra lună consecutiv de către un procentaj însumând 4 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat.

Cererea externă se va majora pentru produsele realizate îndeosebi în industria mijloacelor de transport și industria de mașini și echipamente, dar și în industria chimică, industria ușoară, industria materialelor de construcții și metalurgie.

Evoluție pozitivă a producției industriale

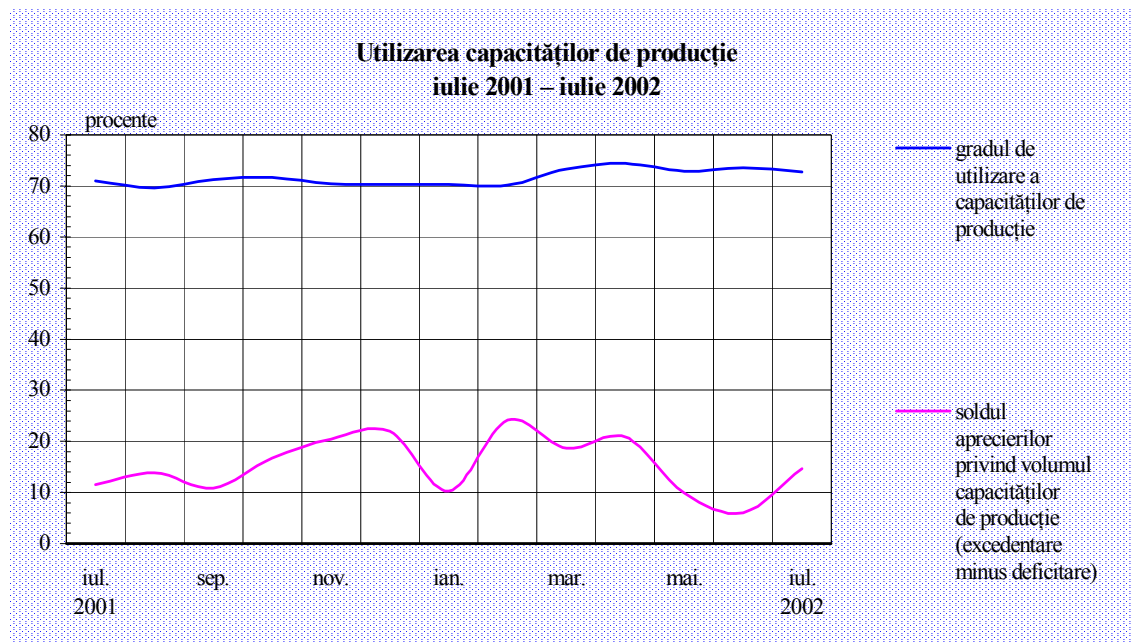
Mai mult de 48 la sută dintre cei chestionați consideră că vor obține o producție superioară celei din luna precedentă, în timp ce un procentaj de aproape 35 la sută estimează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii iunie. Circa 17 la sută dintre participanții la sondaj (cu 8 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) apreciază că producția realizată va scădea.

Evoluții peste media industriei sunt așteptate în următoarele sectoare de activitate: industria extractivă, industria alimentară, metalurgie, industria chimică, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții. O revigorare a activității se așteaptă și în industria mijloacelor de transport, industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria textilă.

Jumătate dintre respondenții care activează în industria de prelucrare a petrolului, precum și o parte a celor din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și în industria chimică anticipează tendințe contrare.

În luna iulie capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 73 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente,

industria alimentară și industria poligrafică, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 45 și 68 la sută).

Potențialul tehnologic este bine utilizat

Circa 82 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție insuficient utilizate sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria chimică și activitatea de construcții (între 30 și 70 la sută dintre operatorii din aceste sectoare) și în mai mică măsură de către cei din industria materialelor de construcții, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria de prelucrare a lemnului (unde procentajul răspunsurilor se încadrează între 11 și 23 la sută).

Trend mai puțin favorabil al stocurilor

Stocuri

Absorbția stocurilor de produse finite se va produce și în această lună, dar într-o măsură mult redusă comparativ cu luna precedentă. Procentajul opiniilor exprimate în sensul continuării absorbției stocurilor este pentru prima dată în acest an depășit de cel al respondenților care au anticipat creșterea stocurilor de produse finite (cu circa 7 puncte procentuale).

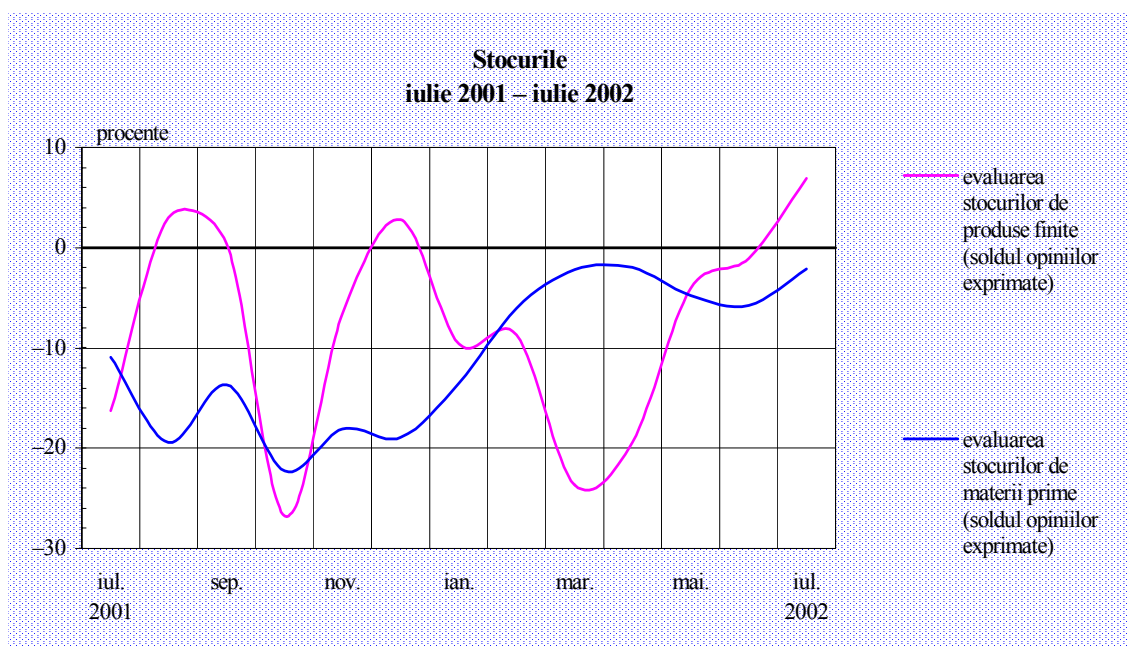
Evoluții	Iun. 2002	Iul. 2002
Stocurile de produse finite	↘	↗
Stocurile de materii prime	↘	↘

Pentru unele categorii de produse creșterea preconizată a producției va conduce la majorarea stocurilor rămase la producători, în condițiile reducerii cererii interne, dar și a celei pentru

export. Producția pe stoc este în creștere în sectoare cum sunt: industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

O reducere mai pronunțată a stocurilor este anticipată de către unii respondenți din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie și industria materialelor de construcții.

*Evoluție
ascendentă a
stocurilor*

Cu toate că lipsa materiilor prime figurează în continuare pe lista factorilor care îngreunează desfășurarea normală a procesului de producție, trimestrul III pare a debuta cu îmbunătățirea situației stocurilor de materii prime. Procentajul celor care apreciază că au suficiente materii prime depășește 82 la sută, iar cel al respondenților care apreciază că dispun de stocurile necesare derulării producției în condiții optime a depășește pentru prima dată în acest an nivelul de 6 la sută. Similar lunii precedente, circa 8 la sută dintre participanții la sondaj se confruntă încă cu probleme generate de lipsa materiilor prime. Principalii reprezentanți ai acestei categorii provin din industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie, industria alimentară și industria poligrafică.

*Factori care
limitează
producția*

Blocarea circuitelor financiare persistă

Dificultățile generate de blocajul financiar sunt considerate principalele cauze ale limitării creșterii producției de către 47 la sută dintre cei chestionați. Problemele întâmpinate în asigurarea continuității fluxurilor financiare sunt reclamate în toate ramurile industriale de către operatorii economici. Lipsa lichidităților pare a fi mai puțin resimțită în sectorul de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și industria mijloacelor de transport, unde efectele

negative ale blocajului financiar sunt nominalizate de către participanții la sondaj în proporții cuprinse între 2 și 34 la sută (sub media pe industrie).

Circa 35 la sută dintre respondenți (cu 7 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), consideră că slaba orientare către clienți și nivelul încă ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari contribuie la îngreunarea finanțării investițiilor, dar și a procesului de producție ca urmare a șanselor reduse ale întreprinderilor de a accede la credite. Aprecieri în acest sens au fost făcute de către toți participanții la sondaj, dar îndeosebi de agenții economici din industria alimentară, poligrafie, industria chimică, industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a petrolului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgie și din activitatea de construcții.

În opinia a circa 34 la sută dintre agenții economici participanți la sondajul de conjunctură, activitatea productivă este îngreunată și ca urmare a cererii insuficiente. Toate sectoarele de activitate se confruntă cu acest fenomen, prezent însă, cu precădere, în industria poligrafică, industria materialelor de construcții, sectorul de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

Conform opiniei exprimate de circa 34 la sută dintre participanții la sondaj (cu 17 puncte procentuale mai mult decât în luna anterioară), un alt factor nominalizat pentru influența negativă asupra derulării în condiții optime a procesului de producție este deprecierea monedei naționale. Cu excepția industriei extractive, industriei de prelucrare a petrolului, industriei materialelor de construcții, industriei de mașini și echipamente și sectorului de producție, transport și distribuție a energiei electrice și termice, gaze și apă caldă, unde influența nefavorabilă a creșterii cursului de schimb leu/dolar pare a fi mai puțin resimțită, deprecierea leului este nominalizată ca factor perturbator al activității de producție în toate ramurile, în proporții cuprinse între 30 și 90 la sută, în funcție de dependența acestora de importurile pentru producție.

Lipsa materiilor prime este nominalizată ca factor cu influență negativă asupra activității de producție industrială de către un procentaj de circa 19 la sută dintre respondenți. Aceștia provin îndeosebi din industria chimică, industria de mașini și echipamente, sectorul de prelucrare a petrolului, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului și din activitatea de construcții.

*Utilizarea forței
de muncă*

Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă se atenuază

Pe ansamblul sectorului industrial, opiniile exprimate privind evoluția numărului de personal angajat indică încadrarea acestuia pe același trend descendent (însă ceva mai atenuat) care i-a caracterizat evoluția și în prima jumătate a anului.

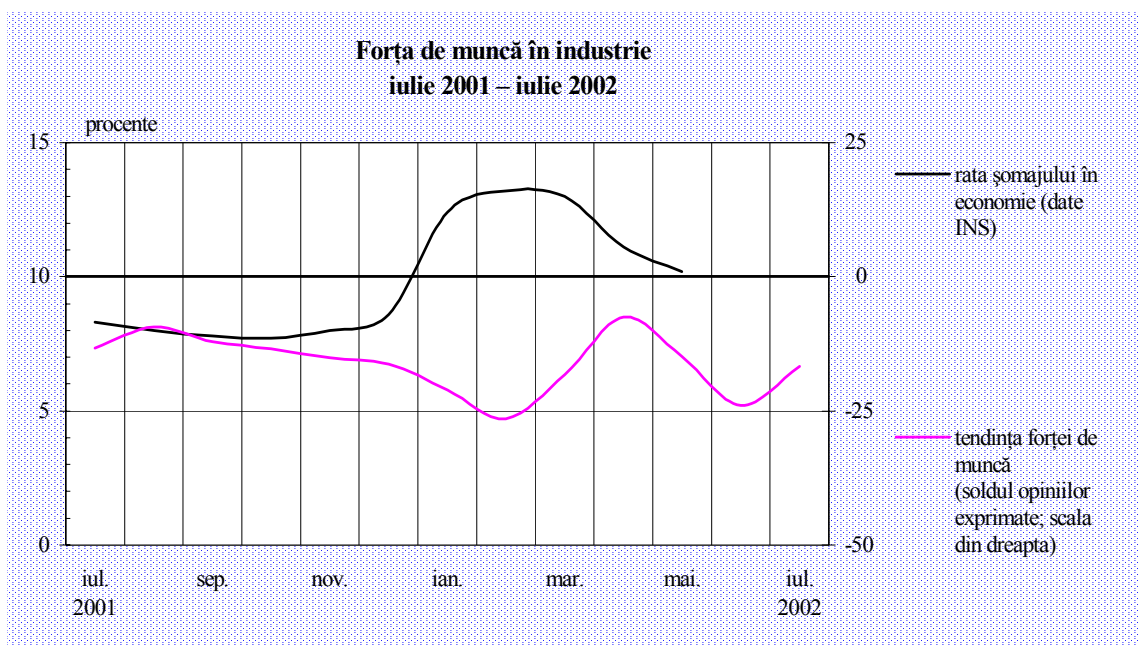
Circa 22 la sută dintre respondenți (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în luna iunie) au anticipat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Reduceri mai accentuate sunt așteptate în industria de prelucrare a petrolului, industria

de mașini și echipamente, industria chimică, activitatea de construcții (ramuri în care procentajul celor care preconizează viitoare reduceri ale numărului de personal angajat se situează peste media pe industrie cu 4 până la 28 de puncte procentuale).

În mare parte din sectoarele industriale continuă să se mențină echilibrul în ceea ce privește forța de muncă utilizată, procentajul celor care apreciază că nivelul de utilizare a forței de muncă este relativ stabil fiind în luna iulie rezultatul opiniilor exprimate de 73 la sută dintre cei chestionați.

Ca urmare a așteptărilor optimiste privind evoluția producției, un procentaj de aproape 5 la sută dintre operatorii economici (dublu comparativ cu luna iunie) anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă.

Trendul descendent al forței de muncă angajate în industrie se atenuează

Prețuri

Cresc prețurile producției industriale

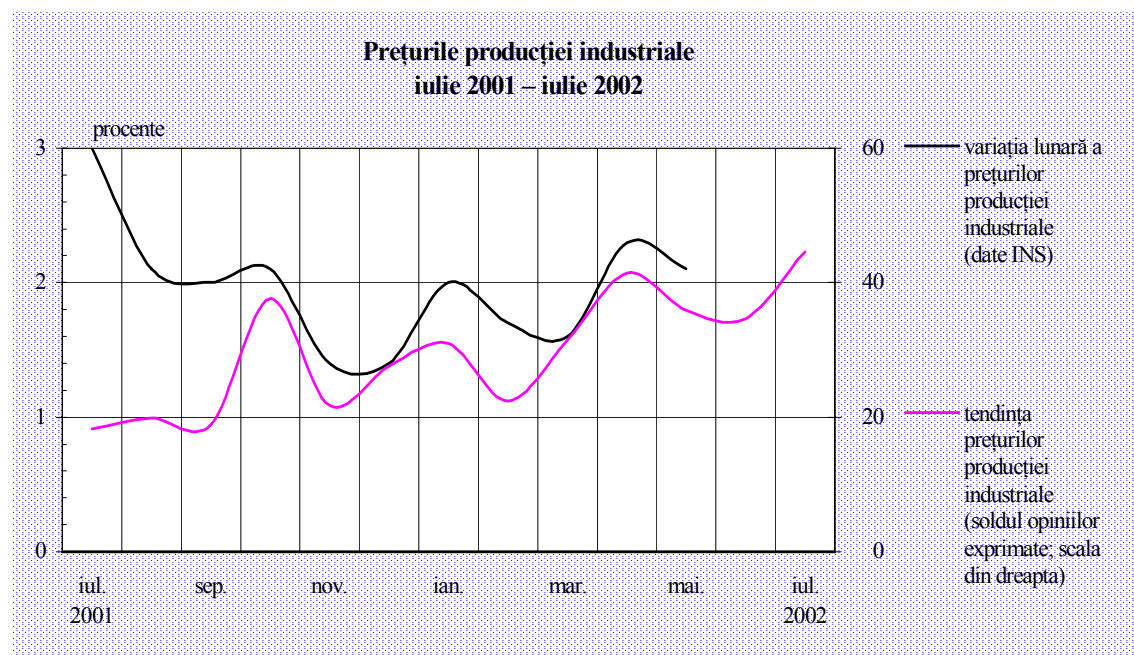
Trimestrul III debutează sub auspiciile unei amplificări a expectațiilor inflaționiste. Participanții la sondaj anticipează că majorarea tarifelor la energie electrică și termică și scumpirea carburanților vor determina, ca și până acum, o reacție în lanț.

Creșteri ale prețurilor sunt preconizate de către circa 46 la sută dintre respondenți, comparativ cu 36 la sută în luna anterioară. În industria extractivă, industria poligrafică, metalurgie, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, precum și în activitatea de construcții, anticipările inflaționiste se situează peste media sectorului de producție industrială.

Procentajul participanților la sondaj care estimează că în sectoarele pe care le reprezintă nu vor avea loc (pentru moment) modificări ale prețurilor practicate rămâne și în luna iulie majoritar (53,5 la sută).

Proporția respondenților care consideră că vor opera reduceri ale prețurilor practicate continuă să scadă, fiind ne semnificativă (sub 1 la sută). Aceasta a rezultat în urma opiniilor exprimate de către o parte a agenților economici care activează în industria electronică, industria alimentară, industria chimică și industria ușoară.

Accentuare a presiunii expectațiilor inflaționiste

Ritmul de creștere a investițiilor rămâne lent

Investiții

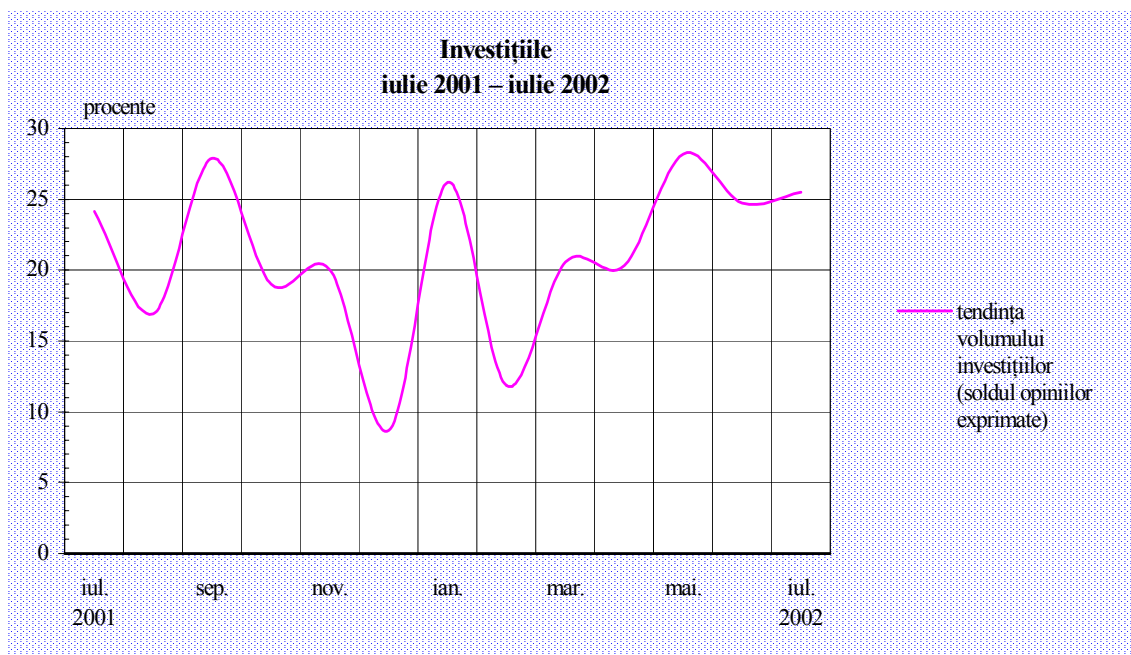
Estimările privind evoluția mediului investițional sunt în continuare pozitive, dar se menține ponderea majoritară a celor sceptici (circa 61 la sută dintre operatorii economici chestionați), care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții.

Participanții la sondaj apreciază că procesul investițional va continua și în luna iulie, dar într-un ritm mai redus. Procentajul celor care estimează o evoluție favorabilă a volumului investițiilor s-a diminuat cu 1,3 puncte procentuale comparativ cu luna precedentă (de la 32,5 la sută la 31,2 la sută), iar numărul respondenților care apreciază că investițiile vor scădea s-a diminuat și el cu 2 puncte procentuale (de la 7,7 la 5,7 la sută).

Estimările optimiste privind volumul de fonduri ce vor fi investite provin de la agenții economici din industria extractivă (peste 50 la sută din opinii), industria metalurgică (aproape

45 la sută din opinii), industria mijloacelor de transport (41 la sută), industria chimică (27,7 la sută), industria de mașini și echipamente (29 la sută) și industria ușoară (24 la sută).

*Ritmul
investițiilor
ramâne lent*

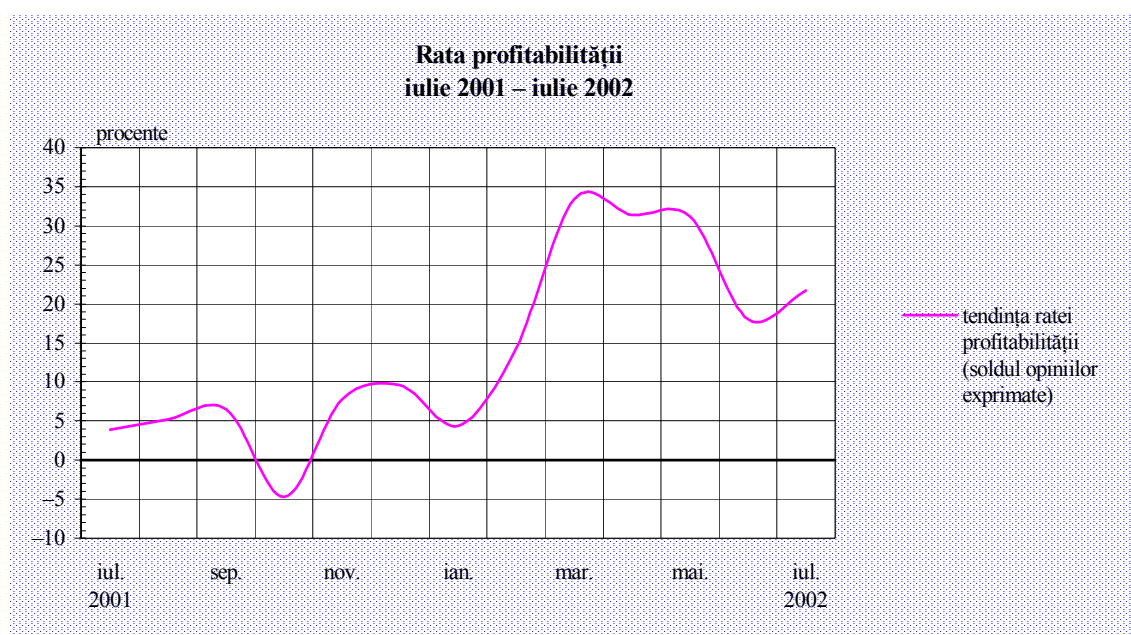
Circa 6 la sută dintre participanții la sondaj semnalează persistența lipsei de interes pentru investiții. Astfel, în unele ramuri estimările au fost mai puțin favorabile, agenții economici apreciind că volumul investițiilor va înregistra un recul comparativ cu luna iunie. Printre acestea se numără activitatea de construcții (31 la sută din opinii), industria electronică și mecanică fină (aproape 17 la sută dintre opinii), industria poligrafică și industria chimică (10 la sută).

Profitabilitate

Evoluție ascendentă a ratei profitabilității

Pentru prima lună a trimestrului III, aprecierile agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității sunt optimiste. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a majorat cu 9 puncte procentuale (de la 27,5 la 36,5 la sută). Producătorii care speră că în ciuda noilor majorări de prețuri și tarife vor reuși să-și îmbunătățească performanțele, sporindu-și rentabilitatea provin din ramuri cum sunt: industria extractivă (60 la sută dintre opinii); metalurgie (55 la sută dintre opinii); industria ușoară (48 la sută dintre opinii); industria mijloacelor de transport (45 la sută); industria alimentară și activitatea de construcții (35 la sută).

Un procentaj de circa 15 la sută dintre participanții la sondaj (cu 5 puncte procentuale mai mult decât în luna iunie) estimează pentru luna în curs o rată mai redusă a profitabilității. Cei mai mulți respondenți care se regăsesc în această categorie provin din industria poligrafică (97 la sută), industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (67 la sută), sectorul de prelucrare a petrolului (33 la sută), industria de prelucrare a lemnului (21 la sută), industria ușoară și metalurgie - unde sunt predominante opiniile favorabile unei evoluții ascendente a profitabilității (19 și respectiv 17 la sută), precum și din sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă (12 la sută).

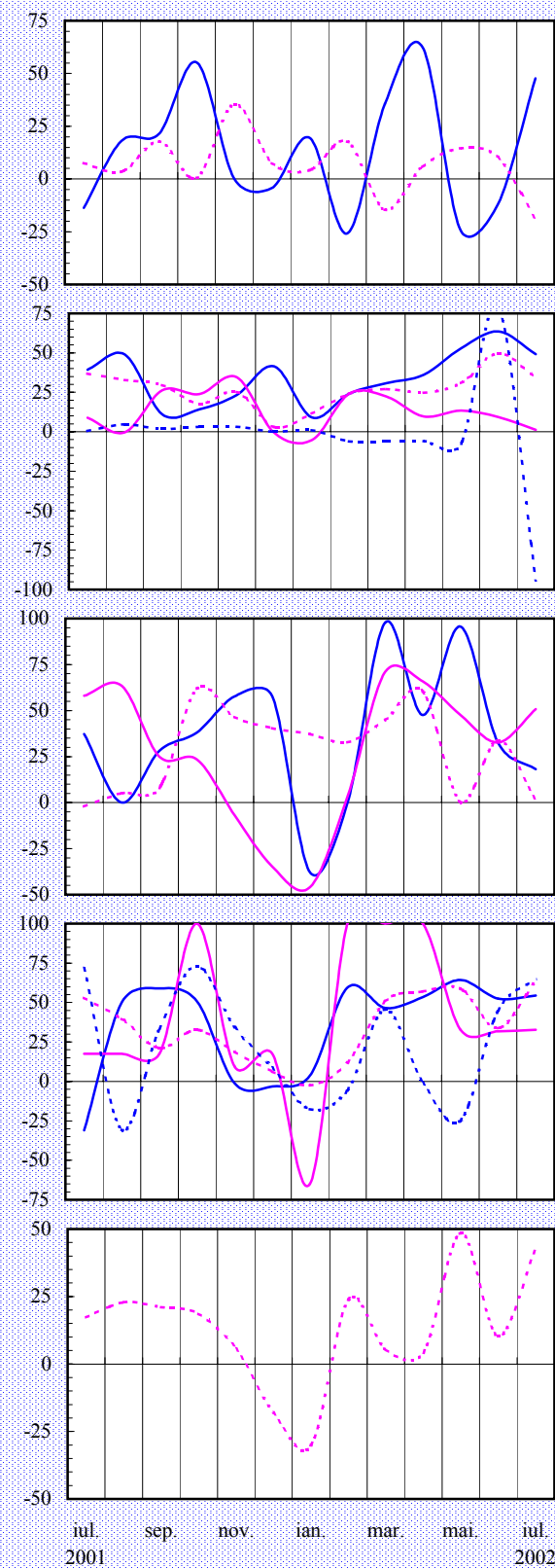

În opinia a circa 47 la sută dintre cei chestionați, finalizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare, precum și preocuparea pentru creșterea nivelului productivității muncii și pentru reducerea costurilor vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate

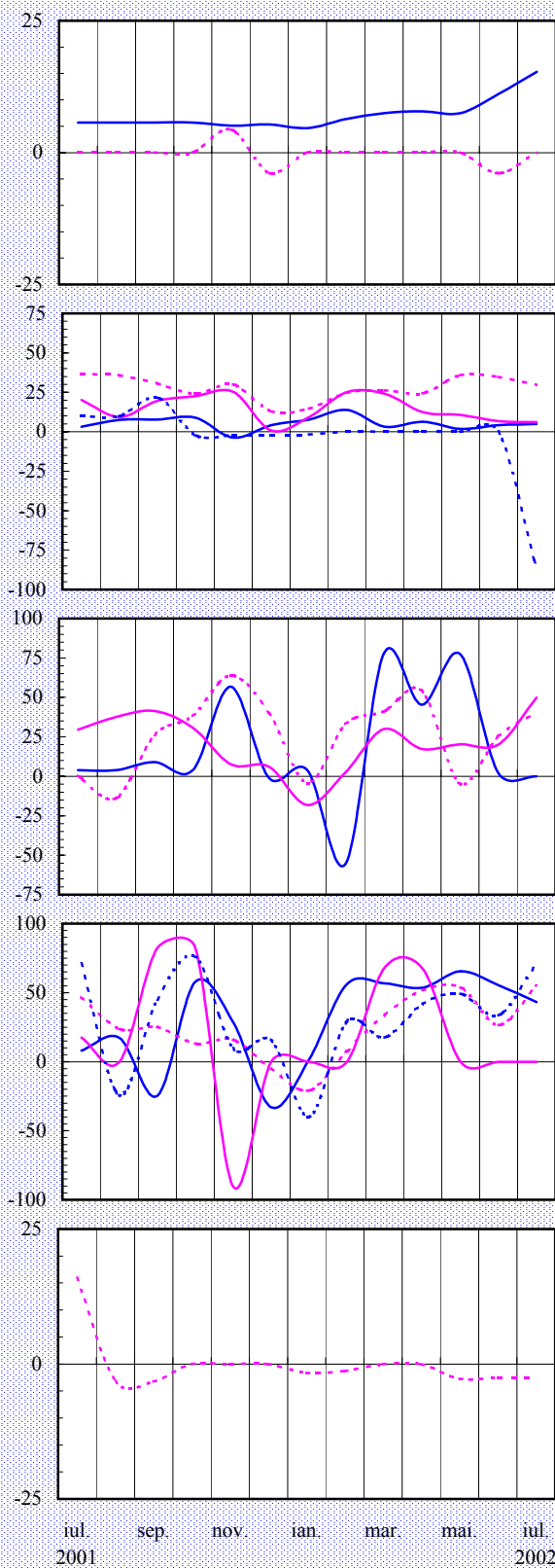
Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

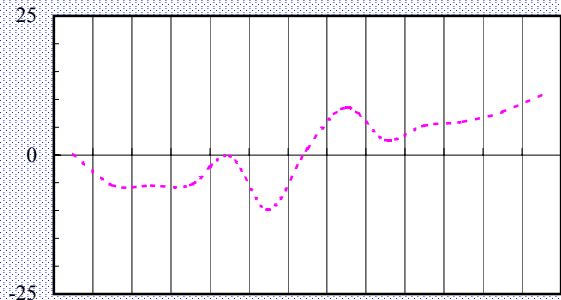
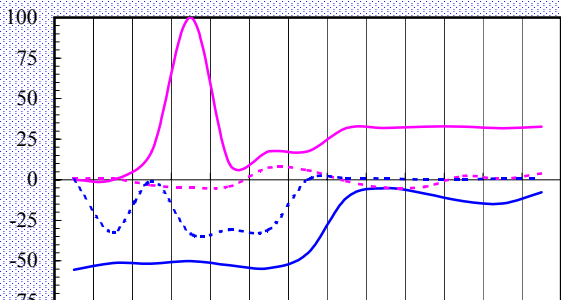
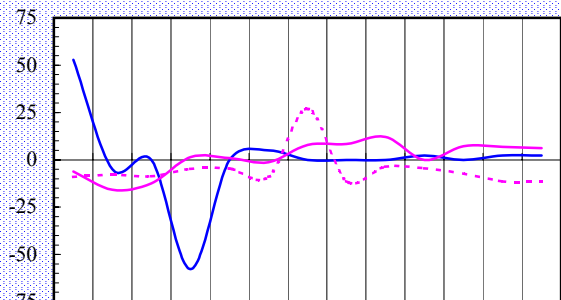
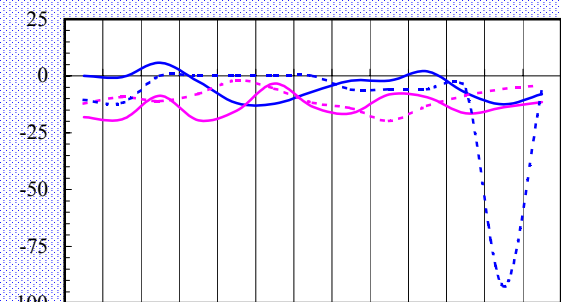
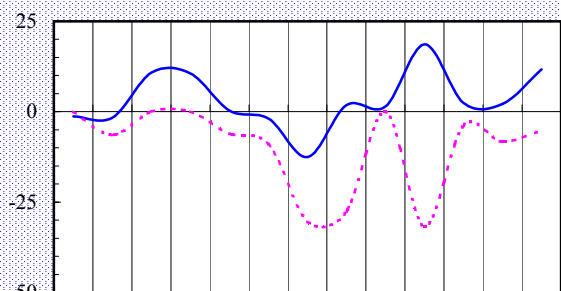

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

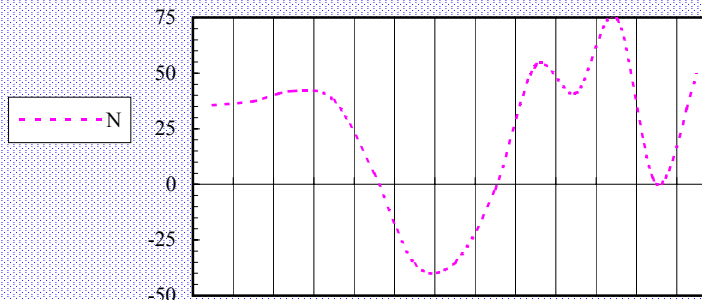
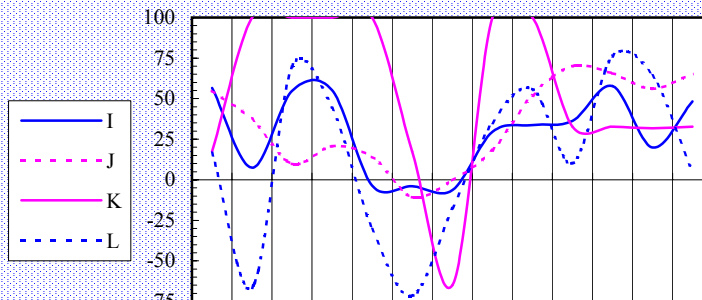
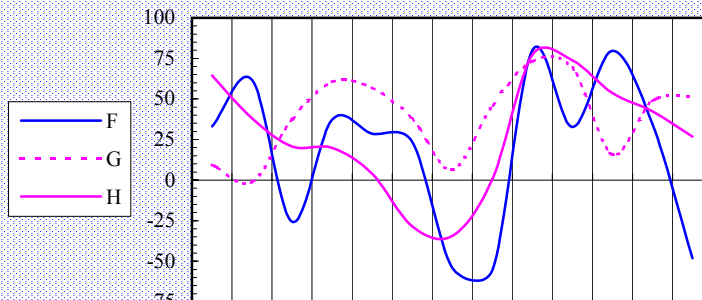
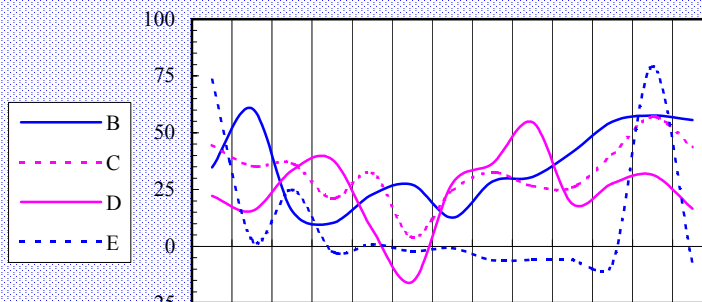
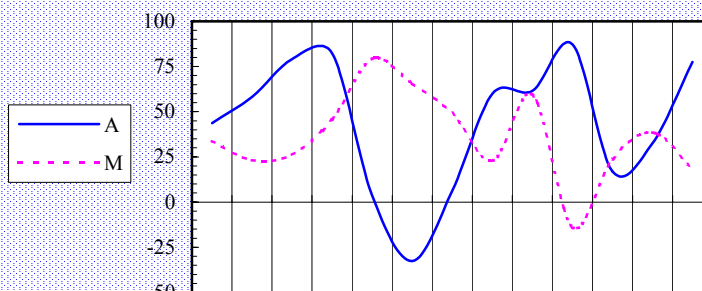
Tendința preconizată a producției

(soldul opiniilor exprimate - %)

iul. 2001   sep.   nov.   ian.   mar.   mai.   iul. 2002

(soldul opiniilor exprimate - %)

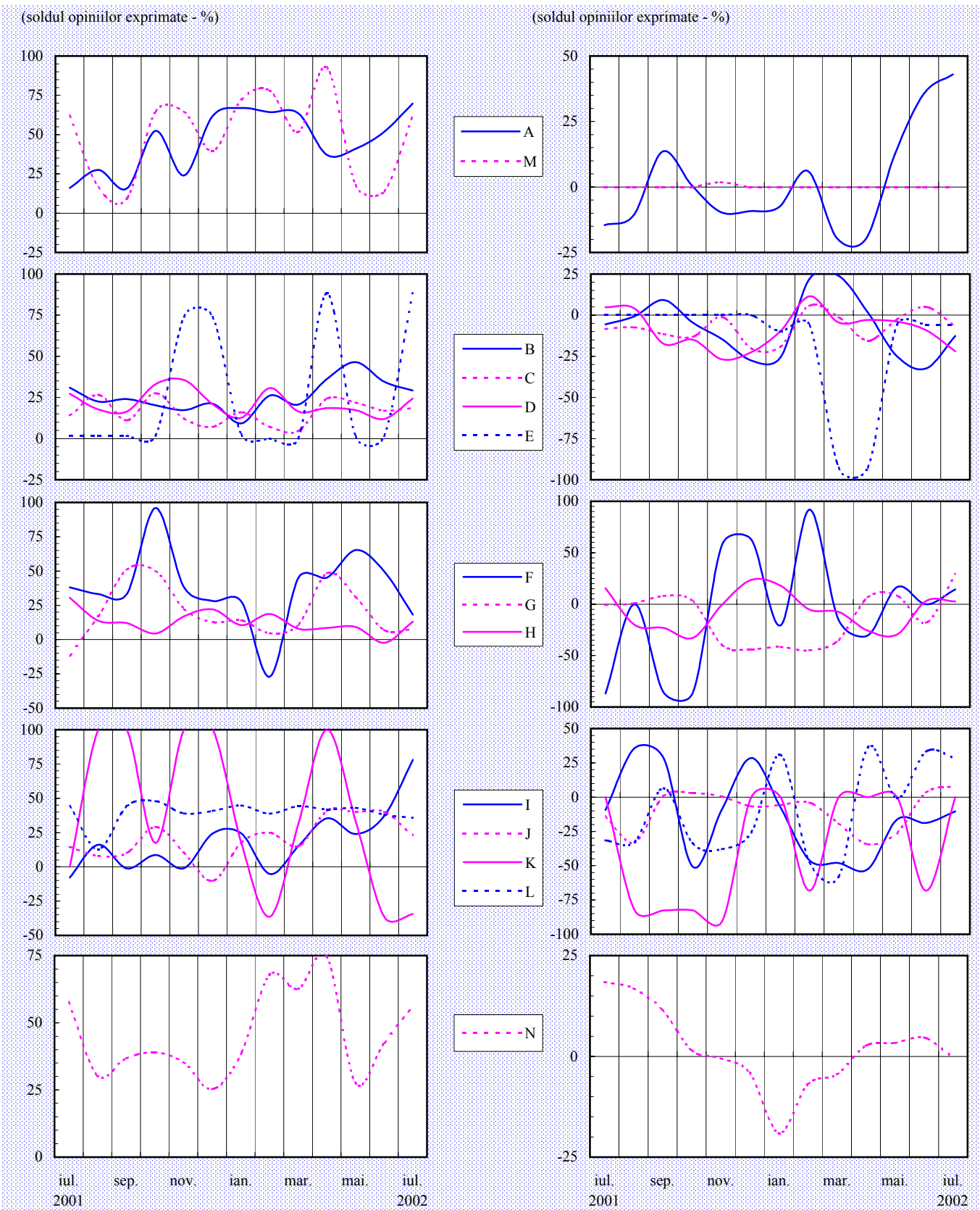

iul. 2001   sep.   nov.   ian.   mar.   mai.   iul. 2002

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de desfacere

Evaluarea stocurilor de produse finite

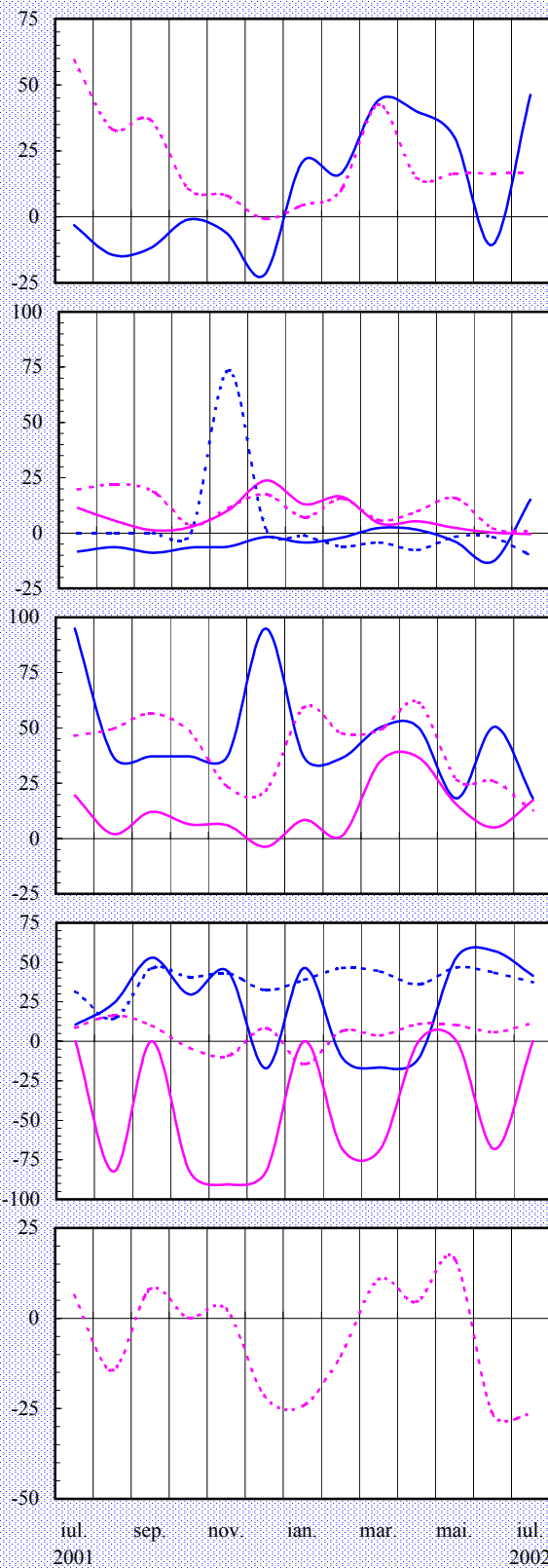

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

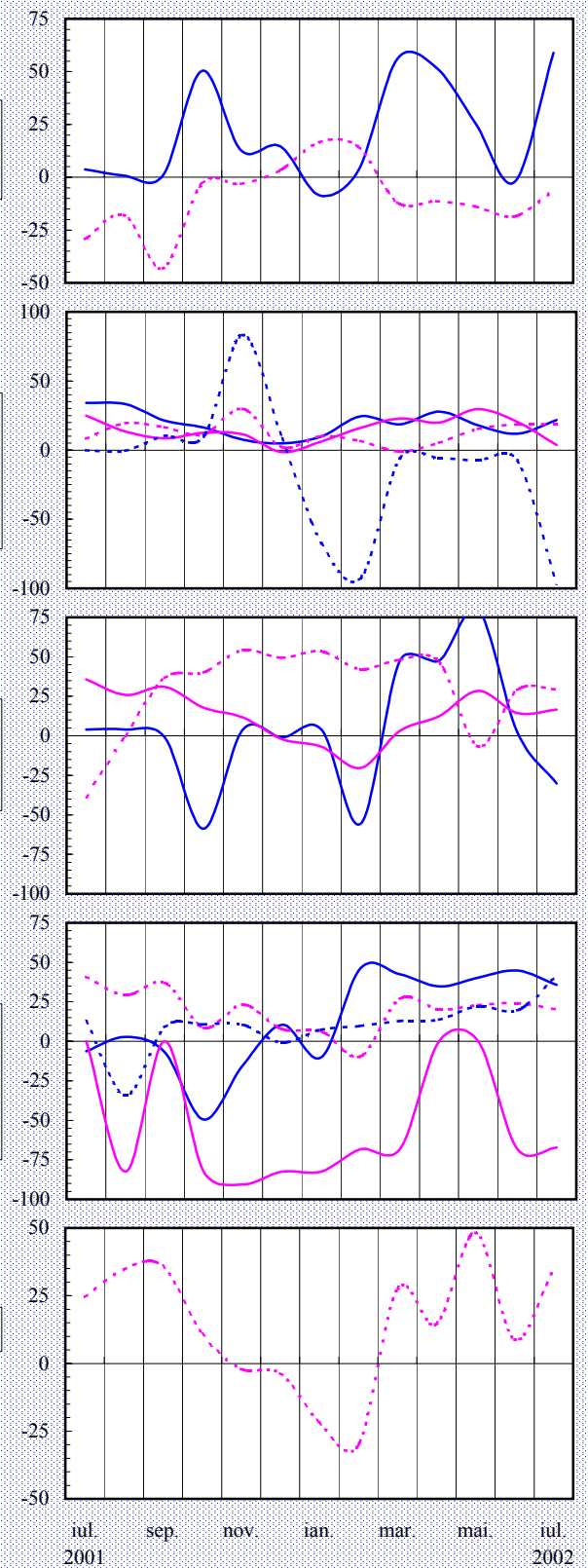
Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 15 august 2002.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989